

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ผลการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชื่อนักศึกษา	กันต์ โชคกลางเดือน
รหัสประจำตัว	54B73330311
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบและปัญหาการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่าง 320 คน จากประชากร 1,600 คน ที่เลือกมาด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ จากผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่น 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมมติฐานทดสอบโดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน สำหรับการตอบแบบสอบถามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน ที่เลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบโครงการ วิทยาลัยละ 1 คน รวมเป็น 4 คน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำองค์กรครองท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นชุมชน จำนวน 4 คน และประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ จำนวน 4 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 คน ที่เลือกแบบเจาะจง จากผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นชุมชน จำนวน 12 คน และประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอุปมานวิเคราะห์และการตีความ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลกระทบและปัญหาการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลรวมการปฏิบัติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.29) อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.56) ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.38) และด้านการสร้างอาชีพและรายได้ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ ส่วนปัญหาในการบริหารจัดการ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์

ของโครงการ มีบางโครงการไปซ้ำซ้อนกับภารกิจขององค์กรอื่น นอกจากนี้ยัง พบว่า ผู้นำและผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนยังขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะในเรื่องการศึกษาหาความรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า มีการสร้างองค์ความรู้ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนมาจัดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้ ซึ่งสามารถสร้างรายได้จริงแต่เป็นรายได้ชั่วคราวหนึ่งเท่านั้น ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพที่ถาวรได้อย่างแท้จริง

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยการบริหารจัดการ ($\beta = 0.682$) มี 3 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของผู้นำในท้องถิ่นชุมชน และการติดต่อประสานงาน (2) ปัจจัยการจัดการโครงการ ($\beta = 0.286$) มี 3 ตัวแปร คือ กิจกรรมของโครงการผู้เข้าร่วม/ผู้เรียนชุมชน/สังคม และ (3) ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\beta = -0.179$) มี 4 ตัวแปร คือ วัตถุประสงค์ชัดเจน การสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง การนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง และประเมินผลได้ ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการบริหารจัดการโครงการฯ ได้ร้อยละ 64.90 ($R^2 = 0.649$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ยังมีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการบริหารจัดการโครงการ จัดการความรู้ คือ ปัจจัยความร่วมมือของภาคเอกชน ในการสนับสนุนด้านการผลิตการตลาด และการวิจัยพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้

3) ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการบริหารจัดการโครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนของวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย การปฏิบัติที่สำคัญ 6 ประการ คือ (1) สถาบันวิทยาลัยชุมชนควรกำหนดนโยบายการบริหารงานโดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้วิทยาลัยชุมชนได้เสนอแผนงานโครงการและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัด และองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วย (2) การดำเนินกิจกรรมของโครงการควรมีลักษณะของการวิจัยชุมชนที่มีการต่อยอดองค์ความรู้ของชุมชนที่มีอยู่แล้วให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีมาตรฐานตามรูปแบบของการวิจัยชุมชนอย่างแท้จริง (3) ควรพัฒนาวิทยาลัยชุมชนให้เป็นแหล่งสืบทอดองค์ความรู้จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ สามารถสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (4) ควรสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการรักบ้านเกิด การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักการเรียนรู้ ชยันหมั่นเพียร และมีความเป็นผู้นำ สามารถนำเอาองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้อย่างแท้จริงได้ (5) ควรประสานงานและทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เพื่อร่วมพัฒนาองค์ความรู้ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางให้สามารถเก็บสะสมองค์ความรู้ในรูปคะแนน เพื่อมอบใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถนำไปเทียบโอนความรู้ในการศึกษาต่อระดับอนุปริญญาต่อไปได้และ (6) ควรประสานงานและทำบันทึกข้อตกลงกับภาคเอกชน เพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการจัดการความรู้ ตั้งแต่กระบวนการผลิต การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด ตลอดจนการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในระบบ E-Commerce ให้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ

คำสำคัญ : ผลการบริหารจัดการ ความเข้มแข็งชุมชน

Thesis Title	Performance of Knowledge Management Project to Strengthen the Community of Community Colleges in the Northeastern Region
Student	Kan Chokklangduean
Student ID	54B73330311
Degree	Doctor of Public Administration
Field of Study	Public Administration
Thesis Advisor	General Dr.Kasemchart Naressenie
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Raviwong Srithongrung

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the impacts and problems of a knowledge management project aiming to strengthen the community of community colleges in the northeastern region, 2) study the factors affecting the performance of the knowledge management project to strengthen the community of community colleges in the northeastern region, and 3) propose guidelines for improving the performance of the knowledge management project to strengthen the community of community colleges in the northeastern region. This was a mixed methods study. The quantitative research was conducted by studying a sample of 320 respondents selected from a population of 1,600 people using the proportional stratified sampling technique. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula. The participants were selected from village headmen, members of subdistrict administrative organization councils and the people who participated in the project. The instrument for data collecting was a 5 level rating scale questionnaire with a reliability of 0.87. The data were analyzed using percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by stepwise regression analysis. The questionnaire was used to answer the objectives 1 and 2. The qualitative research was conducted through focus group discussions involving 12 participants who were selected purposively from 4 project administrators, 1 person from the 4 each college, 4 community leaders and 4 people who had participated in some of the project activities. Moreover, in-depth interviews were conducted with 24 key informants who had selected purposively, 12 were community leaders, village philosophers, scholars of local wisdom and local leaders, and the other 12 were people who had participated in the project. This answered objective 3. The data were analyzed by analytic induction and interpretation.

The research results revealed that:

1) The study of the impacts and problems of the knowledge management project to strengthen the community of community colleges in the northeastern region revealed that the practices were overall, at a moderate level ($\bar{X} = 3.34, S.D. = 0.29$). Considering each aspect individually, from high to low, revealed that the aspect of local wisdom conservation was the highest ($\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.29$), followed by the aspects of new knowledge ($\bar{X} = 3.37, S.D. = 0.56$), immunization ($\bar{X} = 3.34, S.D. = 0.38$) and occupation

income creation ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.38), respectively. The problems of the knowledge management project included the fact that most people did not understand the objectives of the project clearly. The project was not continued and overlapped with missions of other agencies. It was also found that the leaders and some participants lacked enthusiasm, and skills for information technology and policy formulation. The qualitative research revealed that there was knowledge creation to enhance the old or local wisdom for knowledge management, that they could increase the real income but not sustainably, and the most of project participants were still unable to create permanent employment.

2) The study revealed that there were 3 factors affecting the performance of knowledge management project: (1) the factor of management ($\beta = 0.682$) which comprised 3 variables, namely leadership, participation and coordination (2) the factor of project management ($\beta = 0.286$) which comprised 3 variables, namely project activities, learners and society, and (3) the factor of implementation ($\beta = -0.179$) which comprised 4 variables, namely clear objectives, support of related agencies, real implementation and evaluability. These 3 factors could explain 64.90 percent ($R^2 = 0.649$) of the variation in the performance of the knowledge management project at the statistical significance level of 0.05. The qualitative research revealed that there were other factors affecting the project's management especially the close cooperation with the private sector in utilizing the knowledge concerning the qualified products, and creating good markets as well as supporting the essential product research.

3) The proposed guidelines for improving the performance of the knowledge management project to strengthen the community of community colleges consisted of 6 key practices: (1) community colleges should formulate management policies with the participation of the community, creating opportunities for community colleges to propose programs, projects and budgets and consolidate them with provincial agencies and local governments, (2) the operation of activities should be done as to utilize community research in order to extend knowledge and make it standard, (3) community colleges should develop themselves to be sources of knowledge transfer, from old to new generations, and maintain the culture and local community wisdom to strengthen sustainable self-reliance, (4) community colleges should create a mindset that encourages to love their birthplace, local wisdom conservation, and learning, and to be active and take leadership roles, and to be able to implement projects and create jobs, employment and income, (5) they should coordinate with educational institutions including technical colleges and universities to share the knowledge developed and allow for the accumulation of knowledge as a score, so that certificates can be issued to participants who are able to transfer this knowledge to diploma degree levels, and (6) they should coordinate and establish MOUs with the private sector to develop product standards using this knowledge management, including production processes, packaging and marketing as well as E-commerce products that could be commercialized for foreign markets.

Keywords: Performance, Community Strength